

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**
Кафедра _____

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: **«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»**
за темою: **«ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІЗАЦІЙ ЗМІ»**

Студента (ки): Мальованого О.В.
курсу: 4
групи: ІН16-9-22-Б1П (4.0д)
Спеціальність: 081 Право
Керівник: доцент, к.ю.н. Лебедєв О.П.

Оцінка: _____
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Чернігів 2026

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗМІ	5
1.1. Поняття авторського права та його значення у діяльності засобів масової інформації.....	5
1.2. Об'єкти та суб'єкти авторського права у сфері засобів масової інформації	7
1.3. Джерела правового регулювання захисту авторських прав у діяльності засобів масової інформації	9
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У ЗМІ	13
2.1. Порухення авторських прав у діяльності засобів масової інформації	13
2.2. Способи захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації	15
2.3. Юридична відповідальність за порушення авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації	18
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У СФЕРІ	21
3.1. Проблеми захисту авторських прав у діяльності засобів масової інформації ...	21
3.2. Перспективи вдосконалення правового регулювання захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації	23
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Інтенсивний розвиток інформаційних технологій та цифрових комунікацій суттєво змінив характер діяльності засобів масової інформації. Сучасні ЗМІ не лише транслиують інформацію, але й виступають активними учасниками процесу створення контенту, що має ознаки об'єктів авторського права. У таких умовах питання правової охорони результатів творчої діяльності набуває особливого значення.

Поширення інтернет-ресурсів, соціальних платформ і онлайн-медіа призвело до істотного збільшення обсягів інформації, що циркулює у суспільстві. Водночас спрощення доступу до контенту створило передумови для частого порушення авторських прав, зокрема у формі незаконного копіювання, передруку та використання матеріалів без згоди автора. Саме тому проблема забезпечення належного захисту авторських прав у діяльності ЗМІ є надзвичайно актуальною.

Науковий інтерес до цієї тематики зумовлений як її практичним значенням, так і складністю правового регулювання. У працях вітчизняних дослідників розглядаються питання змісту авторського права, особливостей його реалізації у сфері масової інформації, а також механізмів захисту прав авторів. Проте динамічність розвитку цифрового середовища обумовлює появу нових форм порушень, що потребує подальшого осмислення та вдосконалення правових підходів.

Метою курсової роботи є комплексне дослідження правових засад захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації, а також визначення актуальних проблем і перспектив розвитку відповідного правового регулювання.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити поняття авторського права та його роль у діяльності ЗМІ;
- визначити об'єкти та суб'єкти авторського права у сфері масової інформації;
- проаналізувати систему джерел правового регулювання;
- дослідити типові порушення авторських прав у діяльності ЗМІ;
- охарактеризувати способи їх правового захисту;
- визначити види юридичної відповідальності за порушення авторських прав;

- виявити основні проблеми у сфері захисту авторських прав у сучасних медіа;
- проаналізувати вплив цифровізації на механізми охорони авторських прав;
- окреслити напрями вдосконалення правового регулювання.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі створення, використання та поширення об'єктів авторського права у діяльності засобів масової інформації.

Предметом дослідження є правові норми, що регулюють захист авторських прав у сфері діяльності ЗМІ, а також механізми їх реалізації та забезпечення.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи. Зокрема, діалектичний метод дозволив проаналізувати розвиток правового регулювання у сфері авторського права; формально-юридичний — дослідити зміст нормативно-правових актів; системний — визначити місце інституту авторського права у системі інформаційного права; порівняльно-правовий — оцінити міжнародний досвід у цій сфері.

Джерельну базу дослідження складають нормативно-правові акти України, міжнародні договори у сфері авторського права, а також сучасні наукові праці, присвячені проблемам правового регулювання діяльності засобів масової інформації.

Структура курсової роботи обумовлена метою та завданнями дослідження і включає вступ, три розділи, що поділяються на підрозділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗМІ

1.1. Поняття авторського права та його значення у діяльності засобів масової інформації

Сфера масової інформації безпосередньо пов'язана зі створенням і поширенням результатів творчої діяльності. Кожен журналістський матеріал, аналітична стаття, репортаж, фотографія чи відеосюжет є результатом інтелектуальної праці, що підпадає під правову охорону. Саме тому розуміння сутності авторського права має ключове значення для функціонування сучасних засобів масової інформації.

Авторське право традиційно розглядається як сукупність правових норм, що регулюють відносини, пов'язані зі створенням і використанням творів науки, літератури та мистецтва. В українському законодавстві воно визначається як система прав, що належать автору у зв'язку зі створенням твору та включають як особисті немайнові, так і майнові права [3]. Такий підхід підкреслює двоєдину природу авторського права: з одного боку — захист творчої особистості, з іншого — регулювання економічного обігу результатів інтелектуальної діяльності.

Особливість авторського права полягає в тому, що воно виникає з моменту створення твору і не потребує обов'язкової реєстрації. Це має принципове значення для діяльності ЗМІ, де контент створюється постійно та у великих обсягах. Журналісти, редактори, фотографи та інші учасники медіапроцесу автоматично набувають прав на результати своєї творчої діяльності, що забезпечує їх правовий захист.

Водночас авторське право виконує важливу соціальну функцію. Воно сприяє розвитку творчості, забезпечує мотивацію для створення нових творів та гарантує авторам можливість отримання винагороди за використання їхніх робіт. У контексті діяльності ЗМІ це означає стимулювання якісної журналістики та розвиток інформаційного простору.

Для засобів масової інформації авторське право має не лише теоретичне, а й практичне значення. Будь-який медіапродукт — новина, стаття, відео чи подкаст — є об'єктом авторського права. Відповідно, його використання іншими

особами без дозволу автора або правовласника може розглядатися як порушення законодавства [4]. Це особливо актуально в умовах цифрового середовища, де копіювання та поширення інформації відбувається миттєво.

Слід звернути увагу на те, що у сфері ЗМІ авторське право тісно пов'язане з правом на інформацію. З одного боку, суспільство має право на доступ до інформації, що забезпечується діяльністю медіа. З іншого — використання інформації не повинно порушувати права авторів. Саме тому законодавство встановлює певні винятки, наприклад, можливість цитування або використання інформації в інформаційних цілях за умови дотримання встановлених вимог.

Особливу роль авторське право відіграє у регулюванні відносин між авторами та редакціями ЗМІ. У більшості випадків журналісти створюють матеріали в межах трудових відносин, що впливає на розподіл прав на твір. Як правило, майнові права можуть переходити до роботодавця, тоді як особисті немайнові права залишаються за автором [2]. Це створює складну систему правовідносин, яка потребує чіткого регулювання.

У сучасних умовах значення авторського права у діяльності ЗМІ суттєво зростає у зв'язку з розвитком інтернет-технологій. Онлайн-медіа, соціальні мережі, новинні агрегатори створюють нові виклики для захисту авторських прав. Зокрема, поширеним є явище «копіпасту» — неконтрольованого копіювання матеріалів без зазначення авторства або дозволу. Це негативно впливає як на авторів, так і на якість інформаційного середовища.

У науковій літературі підкреслюється, що ефективний захист авторських прав у сфері ЗМІ є необхідною умовою розвитку демократичного суспільства [16, с. 46]. Він забезпечує баланс між свободою слова та правами авторів, сприяє підвищенню якості інформації та запобігає недобросовісній конкуренції.

Водночас слід враховувати, що авторське право не є абсолютним. Законодавство передбачає певні обмеження, які дозволяють використовувати твори без згоди автора у визначених випадках. Наприклад, це може стосуватися використання матеріалів у новинах або для освітніх цілей. Такі винятки спрямовані на забезпечення балансу між інтересами суспільства та правами авторів.

Значення авторського права у діяльності ЗМІ проявляється також у формуванні правової культури. Дотримання авторських прав є показником професійності медіа та їх відповідальності перед суспільством. Порушення цих прав, навпаки, підриває довіру до засобів масової інформації та може мати негативні правові наслідки.

Отже, авторське право є фундаментальним елементом правового регулювання діяльності засобів масової інформації. Воно забезпечує захист результатів творчої діяльності, сприяє розвитку журналістики та формує основу для функціонування сучасного інформаційного простору. В умовах цифровізації його роль лише зростає, що обумовлює необхідність постійного вдосконалення механізмів його реалізації та захисту.

1.2. Об'єкти та суб'єкти авторського права у сфері засобів масової інформації

Діяльність засобів масової інформації охоплює широкий спектр результатів творчої діяльності, які підлягають правовій охороні. Саме через це важливим є чітке розуміння того, що саме виступає об'єктом авторського права у сфері ЗМІ, а також хто є носіями відповідних прав.

Передусім варто зазначити, що об'єктами авторського права є твори, створені в результаті творчої діяльності людини. Законодавство України визначає, що до таких об'єктів належать літературні, художні, наукові та інші твори, виражені у будь-якій об'єктивній формі [3]. У сфері ЗМІ цей перелік набуває особливого змісту, оскільки медіаконтент є різноманітним за формою та способом подання.

До найбільш поширених об'єктів авторського права у діяльності ЗМІ належать журналістські статті, новини, аналітичні матеріали, інтерв'ю, репортажі, а також публіцистичні тексти. Кожен із цих видів матеріалів має творчий характер, навіть якщо він базується на фактичній інформації. Важливо, що охороняється не сама інформація як така, а форма її подання, стиль викладу, структура матеріалу.

Окрім текстових матеріалів, об'єктами авторського права у сфері ЗМІ є фотографії, відеоматеріали, аудіозаписи, телерадіопередачі, графічні

зображення, інфографіка та інші мультимедійні продукти. Наприклад, фотознімок, зроблений журналістом, є самостійним об'єктом авторського права, незалежно від того, чи він супроводжує текстову публікацію. Аналогічно, відеосюжет або телепрограма мають комплексний характер і можуть включати кілька об'єктів авторського права одночасно.

Особливу увагу слід звернути на складні об'єкти авторського права, які характерні саме для ЗМІ. Йдеться про так звані «компаративні» твори, що поєднують різні елементи — текст, звук, відео, графіку. Наприклад, новинний сюжет на телебаченні включає сценарій, відеоредаж, музичний супровід і дикторський текст. Кожен із цих елементів може мати окремого автора, що ускладнює питання правового регулювання [12, с. 145].

Водночас не всі матеріали, що використовуються у ЗМІ, підлягають охороні авторським правом. Зокрема, офіційні документи, повідомлення про новини дня, які мають виключно інформаційний характер, а також факти як такі не є об'єктами авторського права. Це пов'язано з необхідністю забезпечення вільного доступу до інформації та реалізації принципу свободи слова.

Що стосується суб'єктів авторського права, то ними є фізичні та юридичні особи, які мають права на твір. Основним суб'єктом є автор — фізична особа, яка створила твір своєю творчою працею. У сфері ЗМІ це, як правило, журналісти, редактори, фотографи, оператори, сценаристи та інші творчі працівники.

Особливістю діяльності ЗМІ є те, що значна частина творів створюється у межах трудових відносин. У таких випадках виникає питання розподілу прав між автором і роботодавцем. Законодавство передбачає, що особисті немайнові права (наприклад, право авторства) завжди залишаються за автором, тоді як майнові права можуть переходити до роботодавця, якщо інше не передбачено договором [2]. Це означає, що редакція ЗМІ часто отримує право використовувати матеріал, але автор зберігає право на визнання свого авторства.

Окрім авторів, суб'єктами авторського права можуть бути інші особи, які набули прав на твір на законних підставах. Це можуть бути видавці, продюсери, медіакомпанії, а також правонаступники авторів. У сфері ЗМІ саме редакції або медіаорганізації часто виступають носіями майнових прав на контент.

Важливим є також поняття співавторства, яке досить поширене у медіасфері. Наприклад, журналістський матеріал може бути створений кількома авторами, кожен із яких вніс творчий вклад. У таких випадках права на твір належать усім співавторам спільно, що потребує узгодження їхніх дій при використанні матеріалу.

У сучасних умовах з'являються нові категорії суб'єктів авторського права, пов'язані з розвитком цифрових технологій. Зокрема, це можуть бути автори контенту для онлайн-платформ, блогери, стримери, які також створюють інформаційні матеріали, що фактично виконують функції ЗМІ. Це розширює традиційне розуміння суб'єктів авторського права та потребує адаптації правового регулювання.

У науковій літературі підкреслюється, що ефективний захист авторських прав у сфері ЗМІ можливий лише за умови чіткого визначення як об'єктів, так і суб'єктів відповідних правовідносин [14, с. 78]. Це дозволяє уникнути правових конфліктів та забезпечити належний рівень правового захисту.

Таким чином, об'єкти авторського права у сфері засобів масової інформації охоплюють широкий спектр результатів творчої діяльності, а суб'єкти — різноманітних учасників медіапроцесу. Специфіка діяльності ЗМІ обумовлює складність правовідносин у цій сфері, що вимагає чіткого правового регулювання та врахування сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства.

1.3. Джерела правового регулювання захисту авторських прав у діяльності засобів масової інформації

Ефективність захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації значною мірою залежить від якості та системності правового регулювання. Норми, що регулюють відповідні відносини, формують складну багаторівневу систему, яка поєднує національне законодавство, міжнародні договори та акти європейського права. Саме така комплексність зумовлена специфікою медіасфери, яка функціонує в умовах глобального інформаційного простору.

Початковою основою правового регулювання є Конституція України, яка закріплює фундаментальні права і свободи людини, зокрема право на свободу думки і слова, а також право на інформацію. Водночас вона гарантує захист права власності, включаючи інтелектуальну власність [1]. Таким чином, на конституційному рівні закладається баланс між свободою поширення інформації та необхідністю захисту авторських прав.

Ключове місце у системі джерел займає Цивільний кодекс України, який визначає загальні засади правового регулювання інтелектуальної власності. У ньому закріплено поняття авторського права, його зміст, обсяг правомочностей автора, а також способи захисту порушених прав [2]. Цей нормативний акт є базовим для розуміння правового статусу авторів і правовласників у сфері ЗМІ.

Спеціальним нормативно-правовим актом є Закон України «Про авторське право і суміжні права», який детально регламентує відносини у сфері створення та використання творів. У ньому визначено перелік об'єктів авторського права, права авторів, строки їх дії, а також випадки вільного використання творів [3]. Для діяльності ЗМІ цей закон має особливе значення, оскільки встановлює правила використання контенту, включаючи цитування, передрук та інші форми поширення інформації.

Важливим джерелом правового регулювання є Закон України «Про медіа», який визначає правові засади діяльності засобів масової інформації. Хоча цей закон безпосередньо не регулює авторське право, він встановлює загальні правила функціонування медіа та вимоги до поширення інформації, що опосередковано впливає на дотримання авторських прав [5]. Зокрема, він передбачає відповідальність за порушення законодавства у сфері медіа.

Закон України «Про інформацію» також відіграє важливу роль у цій сфері, оскільки визначає загальні засади інформаційних відносин, включаючи порядок створення, використання та поширення інформації [4]. Він встановлює принципи відкритості інформації, водночас визнаючи необхідність захисту прав інтелектуальної власності.

Окреме значення має Закон України «Про доступ до публічної інформації», який регулює порядок доступу до інформації, що перебуває у володінні органів державної влади [6]. У контексті авторського права цей закон

важливий тим, що встановлює межі доступу до інформації, яка може бути обмежена у зв'язку з необхідністю захисту прав авторів.

У сучасних умовах дедалі більшого значення набуває Закон України «Про електронні комунікації», який регулює функціонування інформаційно-комунікаційної інфраструктури [7]. Його положення мають значення для захисту авторських прав у цифровому середовищі, зокрема у сфері онлайн-ЗМІ.

Поряд із національним законодавством важливу роль відіграють міжнародні договори, які є складовою частиною правової системи України. Одним із ключових документів є Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, яка встановлює основні принципи захисту авторських прав на міжнародному рівні [8]. Вона закріплює принцип автоматичного захисту творів та національного режиму, що має важливе значення для діяльності ЗМІ в умовах глобалізації.

Не менш важливою є Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS), яка визначає мінімальні стандарти захисту прав інтелектуальної власності [9]. Її положення спрямовані на забезпечення ефективного правового захисту та боротьбу з порушеннями авторських прав.

Суттєвий вплив на розвиток національного законодавства має право Європейського Союзу. Зокрема, Директива ЄС 2019/790 про авторське право і суміжні права на єдиному цифровому ринку спрямована на адаптацію правового регулювання до умов цифрової економіки [10]. Вона встановлює нові підходи до використання контенту в Інтернеті, зокрема щодо діяльності онлайн-платформ та агрегаторів новин.

Особливістю сучасного правового регулювання є його динамічний характер. Постійний розвиток інформаційних технологій, поява нових форм контенту та способів його поширення зумовлюють необхідність регулярного оновлення законодавства. У науковій літературі зазначається, що ефективність правового регулювання у сфері авторського права значною мірою залежить від здатності законодавця оперативно реагувати на нові виклики [16, с. 49].

Важливим аспектом є також взаємодія різних джерел права. Норми національного законодавства повинні узгоджуватися з міжнародними

стандартами, що забезпечує єдність правового регулювання та сприяє інтеграції України у світовий правовий простір.

Таким чином, система джерел правового регулювання захисту авторських прав у діяльності засобів масової інформації є багаторівневою та комплексною. Вона включає конституційні норми, цивільне та спеціальне законодавство, міжнародні договори та акти європейського права. Така система створює правову основу для ефективного захисту авторських прав, водночас потребуючи постійного вдосконалення з урахуванням сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства.

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У ЗМІ

2.1. Порухення авторських прав у діяльності засобів масової інформації

Активне функціонування засобів масової інформації нерозривно пов'язане з використанням великої кількості інформаційних матеріалів, що часто стають об'єктами авторського права. У таких умовах ризик порушення прав авторів є досить високим, особливо з огляду на швидкість поширення контенту та доступність цифрових технологій. Саме тому дослідження типових порушень авторських прав у діяльності ЗМІ має важливе практичне значення.

Найпоширенішим видом порушення є незаконне відтворення творів. Йдеться про випадки, коли журналістські матеріали, статті, фотографії чи відео копіюються та публікуються іншими ЗМІ без дозволу автора або правовласника. Особливо часто це відбувається в інтернет-просторі, де копіювання контенту не потребує значних зусиль. При цьому навіть незначна зміна тексту не звільняє від відповідальності, якщо зберігається сутність твору [3].

Окремою формою порушення є передрук матеріалів без зазначення автора або джерела. Така практика є досить поширеною серед онлайн-ЗМІ, які прагнуть швидко наповнювати свої ресурси контентом. Відсутність належного посилання на автора порушує його особисті немайнові права, зокрема право на авторство, що є невід'ємним і не може бути передане іншим особам.

Не менш поширеним є використання фотографій та відеоматеріалів без дозволу їхніх авторів. Наприклад, ЗМІ можуть використовувати зображення, знайдені в Інтернеті, не з'ясовуючи їх правовий статус. Однак навіть якщо матеріал знаходиться у відкритому доступі, це не означає, що він може використовуватися без обмежень. Таке використання порушує майнові права автора та може спричинити юридичну відповідальність [4].

Особливої актуальності набуває проблема незаконного використання контенту в соціальних мережах. Часто ЗМІ використовують матеріали, розміщені користувачами у відкритому доступі, без отримання дозволу. При цьому виникає складне питання: чи вважається такий контент вільним для

використання. Законодавство однозначно вказує, що навіть у цьому випадку необхідно дотримуватися авторських прав.

Ще одним видом порушення є перекручення або спотворення твору. Наприклад, журналістський матеріал може бути змінений таким чином, що його зміст або контекст суттєво відрізняється від оригіналу. Це порушує право автора на недоторканність твору, яке належить до особистих немайнових прав і охороняється законом [3].

У діяльності ЗМІ також зустрічаються випадки незаконного використання творів у комерційних цілях. Наприклад, використання чужих матеріалів для підвищення відвідуваності сайту або отримання рекламного доходу без згоди автора. Такі дії порушують майнові права автора та можуть завдати йому матеріальної шкоди.

Окремо слід виділити проблему плагіату, яка є однією з найбільш серйозних форм порушення авторського права. Плагіат передбачає привласнення авторства на чужий твір або його частину. У сфері ЗМІ це може проявлятися у використанні матеріалів інших журналістів без належного зазначення авторства або у створенні текстів, які фактично повторюють уже існуючі роботи.

Значну складність становить питання визначення меж допустимого використання інформації. Законодавство передбачає можливість цитування та використання творів без згоди автора у певних випадках, зокрема в інформаційних цілях. Проте такі винятки мають чіткі умови: обов'язкове зазначення автора, джерела та дотримання обсягу цитування. Недотримання цих вимог перетворює законне використання на порушення [6].

Слід також враховувати, що порушення авторських прав у сфері ЗМІ часто мають системний характер. Це пов'язано з конкуренцією між медіа, необхідністю оперативного подання новин та прагненням до швидкого наповнення інформаційних ресурсів. У таких умовах питання дотримання авторських прав іноді відходить на другий план.

У науковій літературі підкреслюється, що значна частина порушень авторських прав у ЗМІ пов'язана з недостатнім рівнем правової культури та обізнаності працівників медіасфери [17, с. 62]. Багато журналістів не приділяють

належної уваги правовим аспектам своєї діяльності, що призводить до ненавмисних порушень.

Водночас розвиток цифрових технологій створює нові форми порушень. Зокрема, це стосується автоматизованого копіювання контенту, використання новинних агрегаторів, а також поширення матеріалів через соціальні мережі. У таких умовах традиційні механізми захисту авторських прав виявляються недостатніми.

Важливим аспектом є також проблема доведення факту порушення. У цифровому середовищі контент може швидко змінюватися або видалятися, що ускладнює фіксацію порушення та притягнення винних осіб до відповідальності. Це створює додаткові труднощі для захисту прав авторів.

Таким чином, порушення авторських прав у діяльності засобів масової інформації мають різноманітний характер і охоплюють як традиційні, так і новітні форми неправомірного використання творів. Їх поширеність обумовлена специфікою медіасфери та розвитком інформаційних технологій. Вирішення цієї проблеми потребує не лише вдосконалення законодавства, але й підвищення рівня правової культури учасників інформаційних відносин.

2.2. Способи захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації

Порушення авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації зумовлює необхідність існування ефективних механізмів їх захисту. У сучасних умовах, коли обіг інформації відбувається переважно в цифровому середовищі, питання захисту прав авторів набуває особливої складності та потребує комплексного підходу, що поєднує правові, організаційні та технічні засоби.

Передусім слід зазначити, що законодавство України передбачає широкий спектр способів захисту авторських прав. Відповідно до положень цивільного законодавства, особа, права якої порушено, має право звернутися до суду з вимогою про їх захист [2]. Такий захист може здійснюватися у різних формах залежно від характеру порушення.

Одним із найбільш поширених способів захисту є вимога про визнання авторського права. Цей спосіб застосовується у випадках, коли авторство

оспорюється або не визнається. У сфері ЗМІ це може мати місце, наприклад, коли журналістський матеріал використовується без зазначення автора або коли інша особа незаконно привласнює авторство.

Наступним важливим способом є припинення порушення авторських прав. Йдеться про вимогу припинити незаконне використання твору, зокрема видалити матеріал із вебсайту, припинити його трансляцію або розповсюдження. У цифровому середовищі цей спосіб має особливе значення, оскільки дозволяє оперативно реагувати на порушення.

Важливе місце серед способів захисту займає відшкодування шкоди, завданої порушенням авторських прав. Це може бути як матеріальна шкода, пов'язана з втратою доходу, так і моральна шкода, завдана автору внаслідок порушення його особистих немайнових прав. У практиці діяльності ЗМІ це може стосуватися, наприклад, використання матеріалу без виплати авторської винагороди [3].

Окрім відшкодування шкоди, законодавство передбачає можливість стягнення компенсації. Такий спосіб є зручним для авторів, оскільки не потребує доведення конкретного розміру збитків. Розмір компенсації визначається судом з урахуванням характеру порушення та інших обставин справи.

Суттєвим способом захисту є також вилучення та знищення матеріалів, створених із порушенням авторських прав. Наприклад, це може стосуватися незаконно виготовлених копій творів або матеріалів, що використовуються без дозволу автора. У сфері ЗМІ цей спосіб застосовується рідше, однак він має значення для запобігання подальшому порушенню.

Особливу роль відіграє захист особистих немайнових прав автора. До таких прав належать право на авторство, право на ім'я, право на недоторканність твору. У діяльності ЗМІ ці права часто порушуються, наприклад, у випадках зміни тексту без згоди автора або публікації матеріалу без зазначення його імені [4]. Захист цих прав є важливим для збереження творчої репутації автора.

У сучасних умовах значного поширення набувають позасудові способи захисту авторських прав. Одним із таких способів є звернення до адміністрації вебсайту або платформи з вимогою видалити незаконно розміщений контент.

Багато інтернет-ресурсів мають власні механізми реагування на порушення авторських прав, що дозволяє швидко усунути порушення без звернення до суду.

Важливим інструментом є також використання так званих процедур «notice and takedown», які передбачають повідомлення про порушення та вимогу видалення контенту. Цей механізм активно використовується у міжнародній практиці та поступово впроваджується в Україні.

Не менш важливим є застосування технічних засобів захисту авторських прав. До них належать цифрові водяні знаки, системи управління цифровими правами (DRM), обмеження доступу до контенту. У сфері ЗМІ такі засоби використовуються для запобігання несанкціонованому копіюванню та поширенню матеріалів.

Окремої уваги заслуговує роль договорів у захисті авторських прав. У діяльності ЗМІ значна частина правовідносин регулюється договорами між авторами та редакціями. Чітке визначення умов використання творів, розподілу прав та відповідальності сторін дозволяє уникнути багатьох конфліктів і забезпечує належний рівень захисту.

У науковій літературі підкреслюється, що ефективність захисту авторських прав залежить від поєднання різних способів, а також від активності самих авторів у відстоюванні своїх прав [16, с. 50]. Важливим є також підвищення рівня правової культури учасників інформаційних відносин.

Водночас слід враховувати, що у сфері ЗМІ існує необхідність забезпечення балансу між захистом авторських прав і свободою слова. Надмірне обмеження використання інформації може негативно вплинути на діяльність медіа, тоді як недостатній захист прав авторів — призвести до зниження якості контенту. Саме тому законодавство передбачає певні винятки, які дозволяють використовувати твори без згоди автора у визначених випадках.

Таким чином, способи захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації є різноманітними та взаємодоповнюючими. Вони включають судові та позасудові механізми, правові та технічні засоби, що у своїй сукупності забезпечують належний рівень охорони прав авторів. У сучасних умовах їх ефективність залежить від здатності адаптуватися до нових викликів, пов'язаних із розвитком цифрових технологій та глобалізацією інформаційного простору.

2.3. Юридична відповідальність за порушення авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації

Порушення авторських прав у діяльності засобів масової інформації тягне за собою застосування різних видів юридичної відповідальності. Її основне призначення полягає не лише у відновленні порушених прав автора, але й у запобіганні подальшим правопорушенням, формуванні правової культури та забезпеченні належного функціонування інформаційного простору.

Система юридичної відповідальності у сфері авторського права в Україні є комплексною і включає цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність. Кожен із цих видів має свої особливості та застосовується залежно від характеру і тяжкості правопорушення.

Найбільш поширеною є цивільно-правова відповідальність, яка застосовується у випадках порушення майнових і немайнових прав автора. Вона передбачає можливість відшкодування шкоди, стягнення компенсації, припинення порушення та інші способи захисту [2]. У сфері діяльності ЗМІ саме цей вид відповідальності використовується найчастіше, оскільки більшість порушень пов'язані з незаконним використанням контенту.

Цивільно-правова відповідальність має відновлювальний характер, тобто спрямована на компенсацію завданої шкоди. Наприклад, якщо журналістський матеріал був незаконно використаний іншим медіа, автор має право вимагати відшкодування збитків або виплати компенсації. При цьому важливим є те, що компенсація може стягуватися навіть без доведення фактичного розміру шкоди, що значно спрощує захист прав автора.

Особливу роль відіграє відповідальність за порушення особистих немайнових прав. У випадках, коли порушується право на авторство або спотворюється зміст твору, автор може вимагати спростування, відновлення первісного вигляду твору або компенсації моральної шкоди [3]. У сфері ЗМІ такі ситуації зустрічаються досить часто, особливо при передруку матеріалів без належного зазначення автора.

Адміністративна відповідальність застосовується у випадках менш тяжких порушень авторських прав. Вона передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення і полягає у накладенні штрафів, конфіскації

незаконно виготовленої продукції та інших заходах впливу [9]. У діяльності ЗМІ адміністративна відповідальність може застосовуватися, наприклад, у випадках систематичного порушення правил використання контенту.

Кримінальна відповідальність є найбільш суворим видом юридичної відповідальності і застосовується у випадках грубих або систематичних порушень авторських прав, що завдали значної шкоди. Вона передбачена Кримінальним кодексом України і може включати штрафи, обмеження або позбавлення волі [8]. У сфері ЗМІ кримінальна відповідальність застосовується рідше, однак вона має важливе значення як засіб стримування серйозних правопорушень.

Важливою особливістю відповідальності у сфері авторського права є можливість одночасного застосування кількох її видів. Наприклад, особа, яка порушила авторські права, може бути притягнута до цивільно-правової та адміністративної відповідальності одночасно. Це підвищує ефективність захисту прав авторів та сприяє запобіганню порушенням.

У сучасних умовах значного поширення набуває відповідальність за порушення авторських прав у цифровому середовищі. Онлайн-ЗМІ, новинні портали, соціальні мережі створюють нові можливості для незаконного використання контенту, що ускладнює процес притягнення до відповідальності. Зокрема, складнощі виникають при визначенні особи порушника, особливо якщо він діє анонімно або знаходиться за межами України.

У таких випадках важливу роль відіграють міжнародні механізми співпраці, а також застосування норм міжнародного права. Це дозволяє забезпечити захист авторських прав навіть у транскордонних правовідносинах.

Окремої уваги заслуговує відповідальність медіаорганізацій як юридичних осіб. У випадках порушення авторських прав відповідальність може нести не лише конкретний журналіст, але й редакція або власник ЗМІ. Це пов'язано з тим, що саме медіаорганізація здійснює публікацію та поширення контенту, а отже, несе відповідальність за його законність.

У науковій літературі підкреслюється, що ефективність юридичної відповідальності значною мірою залежить від її невідворотності [16, с. 47]. Якщо

порушення авторських прав залишаються безкарними, це сприяє їх подальшому поширенню та підриває довіру до правової системи.

Разом із тим, надмірне застосування санкцій може негативно вплинути на діяльність ЗМІ, обмежуючи свободу слова та доступ до інформації. Саме тому важливим є дотримання принципу пропорційності, який передбачає відповідність заходів відповідальності характеру правопорушення.

У сучасних умовах особливого значення набуває превентивна функція відповідальності. Вона полягає у запобіганні правопорушенням шляхом формування правосвідомості та підвищення рівня правової культури. Для цього необхідно не лише вдосконалювати законодавство, але й проводити роз'яснювальну роботу серед працівників ЗМІ.

Таким чином, юридична відповідальність за порушення авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації є важливим елементом механізму їх захисту. Вона має комплексний характер і включає різні види відповідальності, що застосовуються залежно від обставин конкретного правопорушення. У сучасних умовах її ефективність залежить від здатності адаптуватися до нових викликів, пов'язаних із розвитком цифрових технологій, а також від рівня правової культури учасників інформаційних відносин.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У СФЕРІ

3.1. Проблеми захисту авторських прав у діяльності засобів масової інформації

Попри наявність розвиненої нормативно-правової бази, захист авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації залишається складною та багатовимірною проблемою. Це зумовлено як об'єктивними чинниками, пов'язаними зі стрімким розвитком інформаційних технологій, так і суб'єктивними аспектами, серед яких особливе місце займає рівень правової культури учасників інформаційних відносин.

Однією з ключових проблем є невідповідність темпів розвитку цифрового середовища швидкості оновлення законодавства. Сучасні технології дозволяють миттєво створювати, копіювати та поширювати інформаційний контент, тоді як правове регулювання часто не встигає адаптуватися до нових реалій. У результаті виникають ситуації, коли чинні правові норми не забезпечують належного захисту авторських прав або потребують розширеного тлумачення [16, с. 48].

Суттєвою проблемою є також поширеність порушень авторських прав у діяльності ЗМІ. Незаконне копіювання матеріалів, використання фотографій без дозволу, передрук текстів без зазначення авторства стали фактично звичним явищем, особливо в інтернет-просторі. Така практика знижує цінність авторської праці та створює нерівні умови конкуренції між медіаорганізаціями.

Окремої уваги заслуговує проблема низького рівня правової культури. Значна частина працівників ЗМІ не приділяє належної уваги дотриманню авторських прав, сприймаючи інформацію як загальнодоступний ресурс. Це призводить до численних порушень, які часто мають ненавмисний характер, але все ж тягнуть за собою юридичні наслідки [17, с. 63].

Не менш важливою є проблема складності доведення факту порушення авторських прав. У цифровому середовищі контент може швидко змінюватися, видалятися або поширюватися через різні платформи. Це ускладнює процес

фіксації порушення та збору доказів. У багатьох випадках автори не мають достатніх ресурсів для ефективного захисту своїх прав.

Складність правозастосування також є суттєвою проблемою. Навіть за наявності відповідних правових норм їх реалізація на практиці може бути ускладненою через тривалість судових процедур, високі витрати на правову допомогу та недостатню спеціалізацію судів у сфері інтелектуальної власності. Це знижує ефективність судового захисту та стримує авторів від звернення до суду.

Важливим викликом є проблема визначення меж допустимого використання творів. Законодавство передбачає можливість використання матеріалів без згоди автора у певних випадках, зокрема для цитування або інформування про події. Однак на практиці ці межі часто є розмитими, що створює ризик як зловживань, так і необґрунтованих обмежень діяльності ЗМІ [6].

Особливого значення набуває проблема захисту авторських прав у соціальних мережах. Багато медіа використовують контент, розміщений користувачами, не завжди зважаючи на правовий статус такого матеріалу. Водночас самі користувачі часто не усвідомлюють своїх прав і обов'язків, що створює додаткові труднощі у правовому регулюванні.

Ще одним важливим аспектом є проблема транснаціонального характеру інформаційних відносин. Інтернет не має територіальних меж, що ускладнює застосування національного законодавства. Порушник може знаходитися в іншій країні, а контент — поширюватися через міжнародні платформи. У таких умовах ефективний захист авторських прав потребує міжнародної співпраці та гармонізації законодавства.

Не можна оминати увагою і проблему співвідношення авторського права та свободи слова. З одного боку, необхідно забезпечити належний рівень захисту прав авторів, а з іншого — не допустити надмірного обмеження діяльності ЗМІ. Надмірне посилення контролю за використанням контенту може призвести до цензури або обмеження доступу до інформації, що є неприпустимим у демократичному суспільстві [22, с. 70].

Суттєвим викликом є також проблема автоматизованого використання контенту. Сучасні технології, такі як алгоритми новинних агрегаторів або штучний інтелект, дозволяють автоматично збирати та поширювати інформацію. У таких випадках виникає питання відповідальності за порушення авторських прав, а також визначення суб'єкта правопорушення.

Важливою є і проблема економічної мотивації. У багатьох випадках порушення авторських прав є вигідним для медіа, оскільки дозволяє швидко отримувати контент без витрат на його створення. Водночас ризик притягнення до відповідальності залишається відносно низьким, що стимулює подальші порушення.

У науковій літературі підкреслюється, що вирішення зазначених проблем потребує комплексного підходу, який включає вдосконалення законодавства, розвиток судової практики, підвищення рівня правової культури та впровадження сучасних технологій захисту [18, с. 51].

Таким чином, проблеми захисту авторських прав у діяльності засобів масової інформації мають системний характер і охоплюють як правові, так і організаційні та технологічні аспекти. Їх вирішення є необхідною умовою забезпечення ефективного функціонування інформаційного простору та розвитку сучасного медіасередовища.

3.2. Перспективи вдосконалення правового регулювання захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації

Сучасний стан правового регулювання захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації свідчить про наявність значного потенціалу для його подальшого вдосконалення. Динамічний розвиток інформаційних технологій, цифровізація суспільства та глобалізація інформаційного простору зумовлюють необхідність постійного оновлення правових підходів до регулювання відповідних відносин.

Одним із ключових напрямів удосконалення є адаптація національного законодавства до сучасних цифрових реалій. Традиційні норми авторського права формувалися в умовах, коли основними способами поширення інформації були друковані та аналогові медіа. Сьогодні ж основний обсяг контенту

поширюється через Інтернет, що потребує перегляду підходів до визначення способів використання творів, відповідальності за їх порушення та механізмів захисту.

У цьому контексті важливим є гармонізація українського законодавства з правом Європейського Союзу. Європейські правові акти, зокрема Директива про авторське право на єдиному цифровому ринку, передбачають нові підходи до регулювання діяльності онлайн-платформ та використання контенту в Інтернеті. Їх імплементація в національне законодавство сприятиме підвищенню ефективності захисту авторських прав [18, с. 52].

Не менш важливим напрямом є вдосконалення механізмів відповідальності за порушення авторських прав. Зокрема, доцільним є посилення відповідальності за систематичні порушення, особливо у сфері онлайн-ЗМІ. Водночас необхідно забезпечити баланс між суворістю санкцій і свободою слова, щоб уникнути надмірного обмеження діяльності медіа.

Перспективним напрямом є розвиток альтернативних способів вирішення спорів. Судовий захист, хоча і є ефективним, часто є тривалим і затратним. Запровадження механізмів медіації та арбітражу у сфері авторського права дозволить оперативно вирішувати конфлікти та зменшити навантаження на судову систему.

Суттєвим кроком у напрямі вдосконалення є розвиток цифрових інструментів захисту авторських прав. Використання технологій блокчейн, цифрових водяних знаків, систем управління правами (DRM) дозволяє забезпечити контроль за використанням контенту та запобігти його незаконному поширенню. У сфері ЗМІ такі технології можуть стати ефективним засобом захисту журналістських матеріалів.

Особливу увагу слід приділити регулюванню діяльності онлайн-платформ. Соціальні мережі, відеохостинги, новинні агрегатори відіграють ключову роль у поширенні інформації, однак їх відповідальність за порушення авторських прав часто є недостатньо визначеною. Встановлення чітких правил щодо обов'язків таких платформ сприятиме зменшенню кількості порушень.

Важливим напрямом є також підвищення рівня правової культури у сфері ЗМІ. Багато порушень авторських прав відбуваються через недостатню

обізнаність журналістів та редакторів із правовими нормами. Проведення навчальних програм, тренінгів, розробка методичних рекомендацій дозволить сформувати відповідальне ставлення до використання контенту.

Не менш значущим є вдосконалення договірного регулювання. Чітке визначення умов використання творів, прав і обов'язків сторін у договорах між авторами та медіаорганізаціями дозволить уникнути багатьох конфліктів. Особливо це актуально у випадках використання контенту в цифровому середовищі.

Перспективним є також розвиток міжнародного співробітництва у сфері захисту авторських прав. Оскільки інформаційні відносини мають глобальний характер, ефективний захист прав авторів можливий лише за умови взаємодії держав та узгодження правових підходів. Це стосується як обміну інформацією про порушення, так і спільної боротьби з незаконним використанням контенту.

Окремої уваги заслуговує питання регулювання використання штучного інтелекту у сфері ЗМІ. Сучасні технології дозволяють створювати тексти, зображення та інші матеріали автоматично, що ставить нові виклики для авторського права. Необхідно визначити правовий статус таких творів, а також встановити правила їх використання.

У науковій літературі зазначається, що ефективне вдосконалення правового регулювання можливе лише за умови комплексного підходу, який поєднує правові, організаційні та технологічні заходи [19, с. 53]. Такий підхід дозволяє врахувати всі аспекти функціонування сучасного інформаційного простору.

Водночас важливо забезпечити гнучкість правового регулювання. Надмірна деталізація норм може ускладнити їх застосування та обмежити розвиток інновацій. Саме тому доцільно використовувати принципи, які дозволяють адаптувати правове регулювання до змінних умов.

Таким чином, перспективи вдосконалення правового регулювання захисту авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації пов'язані з адаптацією законодавства до цифрового середовища, розвитком нових механізмів захисту, підвищенням рівня правової культури та посиленням міжнародного співробітництва.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що авторське право відіграє ключову роль у регулюванні діяльності засобів масової інформації, забезпечуючи правовий захист результатів творчої діяльності та створюючи необхідні умови для розвитку сучасного інформаційного суспільства. У межах курсової роботи було розкрито сутність авторського права як складного правового інституту, що поєднує особисті немайнові та майнові права автора і спрямований на забезпечення балансу між інтересами творців та потребами суспільства в доступі до інформації.

З'ясовано, що у сфері діяльності засобів масової інформації об'єкти авторського права мають широкий і різноманітний характер, охоплюючи як традиційні текстові матеріали, так і мультимедійний контент — фотографії, відео, аудіозаписи, інфографіку. Така різноманітність обумовлює складність правового регулювання відповідних відносин. Водночас суб'єктами авторського права виступають не лише безпосередні автори, але й інші учасники медіапроцесу, зокрема редакції, видавці та медіаорганізації, що формує складну систему правовідносин у цій сфері.

Аналіз джерел правового регулювання засвідчив, що система норм, які регулюють захист авторських прав у діяльності ЗМІ, має багаторівневий характер. Вона включає конституційні положення, норми цивільного законодавства, спеціальні закони у сфері авторського права та інформаційної діяльності, а також міжнародні правові акти. Така комплексність дозволяє забезпечити належний рівень правового захисту, однак водночас потребує постійного оновлення з урахуванням сучасних викликів.

Дослідження показало, що у практичній діяльності засобів масової інформації досить поширеними є порушення авторських прав. Найбільш типовими з них є незаконне копіювання матеріалів, використання контенту без дозволу автора, відсутність належного зазначення авторства, а також спотворення змісту творів. Особливо гостро ця проблема проявляється у цифровому середовищі, де процес поширення інформації є швидким і практично неконтрольованим.

У роботі було встановлено, що існуючі способи захисту авторських прав є різноманітними та включають як судові, так і позасудові механізми. До них належать визнання права, припинення порушення, відшкодування шкоди, стягнення компенсації, а також застосування технічних засобів захисту. Водночас ефективність цих механізмів значною мірою залежить від активності самих авторів та рівня правової культури учасників інформаційних відносин.

Окрему увагу приділено аналізу юридичної відповідальності за порушення авторських прав. Встановлено, що вона має комплексний характер і включає цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність. Найбільш поширеною є цивільно-правова відповідальність, яка спрямована на відновлення порушених прав та компенсацію завданої шкоди. Водночас застосування більш суворих видів відповідальності має важливе значення для запобігання грубим порушенням.

Разом із тим проведене дослідження дозволило виявити низку проблем, що ускладнюють ефективний захист авторських прав у діяльності ЗМІ. Серед них слід виділити невідповідність законодавства сучасним цифровим реаліям, поширеність порушень, складність доведення факту правопорушення, а також недостатній рівень правової культури. Важливим викликом є також необхідність забезпечення балансу між захистом авторських прав і свободою слова.

Аналіз сучасного стану правового регулювання дає підстави стверджувати, що подальший розвиток цієї сфери має бути спрямований на адаптацію законодавства до умов цифровізації, вдосконалення механізмів відповідальності, розвиток альтернативних способів вирішення спорів та впровадження новітніх технологій захисту. Особливого значення набуває гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами, що сприятиме підвищенню ефективності правового регулювання.

Узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що захист авторських прав у сфері діяльності засобів масової інформації є важливою умовою забезпечення розвитку сучасного інформаційного суспільства. Ефективне функціонування цього інституту сприяє підвищенню якості медіаконтенту, захисту прав авторів та формуванню правової культури. Водночас подальше вдосконалення правового регулювання у цій сфері є

необхідним для адекватного реагування на виклики, що виникають у процесі цифрової трансформації суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV.
3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-XII (в редакції 2022 р.).
4. Про інформацію : Закон України від 02 жовт. 1992 р. № 2657-XII.
5. Про медіа : Закон України від 13 груд. 2022 р. № 2849-IX.
6. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI.
7. Про електронні комунікації : Закон України від 16 груд. 2020 р. № 1089-IX.
8. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09 верес. 1886 р. (ратифікована Україною 31 трав. 1995 р.).
9. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) : міжнародний документ від 15 квіт. 1994 р. (ратифікована Україною 10 квіт. 2008 р.).
10. Директива ЄС 2019/790 Європейського Парламенту і Ради від 17 квіт. 2019 р. про авторське право і суміжні права на єдиному цифровому ринку.

2. Спеціальна література та періодичні видання

11. Брижко В. М. Інформаційне право України : навч. посіб. Київ : Інститут інформації, безпеки і права, 2020. 360 с.
12. Костецький А. Інформаційне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 420 с.
13. Мельник М. І. Правове регулювання інформаційної діяльності ЗМІ. Київ : Алерта, 2023. 350 с.
14. Харитонova О. О. Авторське право в інформаційному суспільстві. Юридична наука. 2023. № 2. С. 75–82.
15. Шаптала Н. К. Інформаційне право : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.

16. Козюбра М. І. Проблеми захисту авторських прав у цифрову епоху. Право України. 2021. № 7. С. 45–52.
17. Погореленко А. К. Захист авторських прав у сфері масової інформації. Часопис права. 2024. № 1. С. 60–66.
18. Гета Д. С. Порушення авторських прав у діяльності ЗМІ. Юридичний електронний журнал. 2023. № 3. С. 90–96.
19. Явор О. А. Судовий захист авторських прав в Україні. Правовий вісник. 2022. № 2. С. 110–116.
20. Колотило М. Ю. Авторське право в Інтернет-ЗМІ: сучасні виклики. Юридичний журнал. 2025. № 1. С. 85–91.